

**ДЕРЖАВНА СЛУЖБА СТАТИСТИКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ СТАТИСТИКИ, ОБЛІКУ ТА АУДИТУ**

Кафедра фінансів, банківської справи та страхування

ЗАТВЕРДЖУЮ
Завідувач кафедри фінансів,
банківської справи та страхування

_____ Бондарук Т.Г.
(підпис) (прізвище та ініціали)

14 червня 2018 року

ГРОШІ ТА КРЕДИТ

Методичні рекомендації для самостійної роботи

студентів напряму 07 «Управління та адміністрування»
підготовки: 05 «Соціальні та поведінкові науки»
спеціальності: 071 «Облік і оподаткування»
072 «Фінанси, банківська справа та страхування»
051 «Економіка»

Київ 2018

Гроші та кредит: Методичні вказівки для самостійної роботи, напрями підготовки 07 «Управління та адміністрування», 05 «Соціальні та поведінкові науки», спеціальності 071 «Облік і оподаткування», 072 «Фінанси, банківська справа та страхування», 051 «Економіка» (для студентів усіх форм навчання) / І. О. Артем'єва. – К.: НАСОА, 2018. – 34 с.

Викладено методичні рекомендації до вивчення дисципліни „Гроші та кредит”.

Розробник: Артем'єва І.О., кандидат економічних наук, доцент кафедри фінансів, банківської справи та страхування

Рецензенти

Пилипенко Олексій Іванович – доктор економічних наук, професор кафедри обліку та оподаткування Національної академії статистики, обліку та аудиту
Дериглазов Леонтій Васильович – кандидат фізико-математичних наук, професор кафедри економіко-математичних дисциплін та інформаційних технологій Національної академії статистики, обліку та аудиту

Розглянуто та рекомендовано до друку на засіданні кафедри фінансів, банківської справи та страхування

Протокол № 16 від 14 червня 2018 р.

Завідувач кафедри фінансів, банківської справи та страхування

14 червня 2018 року

_____ (підпис)

(Бондарук Т.Г.)
(прізвище та ініціали)

Схвалено Вченою Радою фінансово-економічного факультету Національної академії статистики, обліку та аудиту

Протокол № 13 від 26 червня 2018 р.

26 червня 2018 року Голова вченої ради _____

(Бондарук Т.Г.)

© НАСОА, 2018

ЗМІСТ

Анотація	4
1. Тематичний план дисципліни	6
2. Зміст дисципліни за темами	7
3. Завдання до виконання контрольних робіт студентів заочної форми навчання	13
4. Питання для самостійного опрацювання	16
5. Контрольні питання з дисципліни	18
6. Рекомендована література	32

АНОТАЦІЯ

Дисципліна “Гроші та кредит” належить до провідних теоретичних дисциплін із підготовки фахівців економічного й фінансового профілю.

У сучасному житті гроші пов’язують між собою всіх суб’єктів економічних відносин. У ринковій економіці вся інформація подається в грошовій формі. За допомогою грошей оцінюється потужність економіки в цілому, а також вимірюються та зіставляються абсолютно непорівнянні іншим чином її сфери. Гроші знаходяться в основі бухгалтерського обліку, податкових систем, бюджету. З урахуванням закономірностей функціонування грошової та кредитної систем здійснюється державне регулювання всіх сфер суспільного життя.

Усе це визначає важливість місця дисципліни “Гроші та кредит” в загальноекономічній підготовці економістів вищої кваліфікації, особливо фахівців з банківської справи, фінансів, бухгалтерського обліку та аудиту, закладає науково-теоретичну і методологічну основу для формування системи знань із прикладних економічних і фінансових дисциплін, які розкривають сутність фінансових відносин держави й підприємств, основи функціонування підприємств та ефективності господарювання на мікро- та макрорівні.

Мета вивчення дисципліни: сформувати у студентів цілісне уявлення про функціонування грошових, кредитних та валютних ринків і систем та державну грошово-кредитну політику.

Завдання: вивчення сутності, функцій, концепції та ролі грошей і кредиту в ринковій економіці; закономірностей та специфіки функціонування грошового ринку як теоретико-методологічної бази державної монетарної політики; структури та практичних засад функціонування грошової системи; закономірностей розвитку та функціонування валютного ринку та валютних систем; основ побудови банківської системи та напрямів діяльності банків та небанківських фінансових інститутів; засвоєння ролі, специфіки та практики використання грошово-кредитної політики центрального банку; з’ясування ролі та функцій міжнародних фінансових установ.

Предмет: грошова та банківська системи як центральні ланки інфраструктури грошового ринку.

У результаті вивчення навчальної дисципліни “Гроші та кредит” студент повинен

знати:

- основи теорії грошей та кредиту;
- особливості обігу грошей,

- функціонування грошово-кредитних та валютних ринків і систем;
- специфіку кредитування в ринкових умовах;
- основи державної монетарної політики.
- побудову банківської системи;
- банків та небанківських фінансових інститутів;
- основні напрями діяльності міжнародних фінансових установ.

вміти:

- оцінювати збалансованість показників грошової маси;
- аналізувати стан грошового ринку, визначати показники його рівноваги;
- оцінювати ефективність функціонування грошової, валютної та кредитної системи країни;
- аналізувати тенденції розвитку та удосконалення грошово-кредитної політики країни.

Місце у структурно-логічній схемі: Дисципліна “Гроші та кредит” є складовою частиною навчального процесу, пов’язана із дисциплінами “Макроекономіка”, “Банківська система”, “Центральний банк і грошово-кредитна політика”, “Банківські операції” тощо.

Формами й методами навчання є лекції, семінарські заняття, практичні заняття в аудиторії, самостійна робота в бібліотеках та з джерелами мережі Internet.

1. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ДИСЦИПЛІНИ “ГРОШІ ТА КРЕДИТ”

Назва теми	Усього годин	У тому числі					Форма контролю
		Аудиторні	З них		Самостійна робота	Індивідуальна робота	
			Лекції	Семінари			
Модуль 1							
ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 1							
Тема 1 Сутність і функції грошей	10	6	4	2	4		опитування, доповідь
Тема 2. Грошовий оборот і грошова маса	14	8	4	4	6		опитування, доповідь
Тема 3. Грошовий ринок	12	6	4	2	6		опитування, доповідь
Тема 4. Грошові системи	8	4	2	2	4		опитування, доповідь
Тема 5. Інфляція в сучасній економіці	10	4	2	2	6		опитування, доповідь
Тема 6. Валютний ринок і валютні системи	10	4	2	2	6		опитування, доповідь
Тема 7. Кількісна теорія грошей та сучасний монетаризм	8	4	2	2	4		опитування, доповідь
Разом за змістовим модулем 1	72	36	20	16	36		
ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 2							
Тема 8. Кредит у ринковій економіці	14	8	4	4	6		опитування, доповідь
Тема 9. Фінансові посередники грошового ринку	8	4	2	2	4		опитування, доповідь
Тема 10. Центральні банки	14	8	4	4	6		опитування, доповідь
Тема 11. Комерційні банки	12	6	4	2	6		опитування, доповідь
Тема 12. Міжнародні валютно-кредитні установи та форми їх співробітництва з Україною	12	6	4	2	6		опитування, доповідь
Разом за змістовим модулем 2	60	32	18	14	28		
Усього годин	132	68	38	30	64		
Модуль 2							
ІНДЗ						18	
Усього годин	150	68	38	30	64	18	Іспит

2. ЗМІСТ ДИСЦИПЛІНИ ЗА ТЕМАМИ

ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 1. Гроші та грошові системи.

Тема 1. Сутність і функції грошей.

Предмет і завдання курсу “Гроші та кредит”. Місце курсу в загальноекономічній підготовці бакалаврів з економіки.

Раціоналістична та еволюційна концепції походження грошей. Поява грошей як об’єктивний наслідок розвитку товарного виробництва та обміну. Роль держави у створенні грошей.

Натурально-речові форми грошей, причини та механізм їх еволюції від звичайних товарів першої необхідності до благородних металів. Причини й механізм демонетизації золота. Еволюція кредитних грошей. Роль держави в утвердженні кредитних зобов’язань як грошей. Квасігроші.

Гроші як загальний еквівалент і абсолютно ліквідний актив. Гроші як форма вияву суспільних відносин. Гроші як особливий товар, мінова й споживча вартість грошей як товару. Гроші як гроші та гроші як капітал. Зв’язок грошей з іншими економічними категоріями.

Специфічний характер вартості грошей. Купівельна спроможність як вираз вартості грошей за різних їх форм.

Поняття про функції грошей та їх еволюція. Функція міри вартості, її суть, сфера використання. Масштаб цін. Ідеальний характер міри вартості. Ціна як грошовий вираз вартості товарів.

Функція засобу обігу, її суть, сфера використання; реальність і кількісна визначеність грошей у цій функції.

Функція засобу платежу, її суть, відмінність від функції засобу обігу, сфера використання, еволюція.

Функція засобу нагромадження, її суть, сфера використання. Вплив часу на функцію засобу нагромадження.

Світові гроші. Еволюція золота як світових грошей. Передумови використання національних та колективних валют як світових грошей.

Тема 2. Грошовий оборот і грошова маса

Поняття грошового обороту. Сукупний грошовий оборот та оборот грошей у межах індивідуального капіталу. Економічна основа та загальна схема грошового обороту.

Модель грошового обороту. Основні суб’єкти грошового обороту. Поняття грошового потоку, характеристика основних видів грошових потоків. Взаємозв’язок між окремими видами грошових потоків. Балансування потоку національного доходу й потоку національного продукту через внутрішній та зовнішній грошові ринки. Механізми державного та ринкового регулювання грошового обороту.

Структура грошового обороту. Складові грошового обороту за економічним призначенням грошових потоків: грошовий обіг, фіскально-бюджетний та кредитний оборот. Складові грошового обороту залежно від форми грошей: готівковий та безготівковий оборот.

Маса грошей, що обслуговує грошовий обіг, її склад та фактори, що визначають її зміну. Грошові агрегати. Грошова база. Швидкість обігу грошей: поняття, фактори, що визначають швидкість обігу, вплив її на масу та сталість грошей. Порядок розрахунку швидкості обігу грошей.

Закон грошового обігу. Вирівнювання фактичної та необхідної маси грошей в обороті.

Механізм поповнення маси грошей в обігу. Емісія центрального банку. Грошово-кредитна мультиплікація. Грошовий мультиплікатор в теоретичній моделі та в реальній економіці.

Тема 3. Грошовий ринок

Суть грошового ринку. Гроші як об'єкт купівлі-продажу. Купівля та продаж грошей на грошовому ринку. Процент як альтернативна вартість грошей. Номінальна та реальна процентна ставка. Інструменти грошового ринку. Суб'єкти грошового ринку.

Економічна структура грошового ринку. Ринок грошей і ринок капіталів. Фондовий та валютний ринок як складові грошового ринку.

Попит на гроші. Мотиви формування попиту на гроші. Трансакційний, спекулятивний попит на гроші та попит на гроші з мотиву завбачливості. Фактори, що визначають зміну попиту на гроші.

Пропозиція грошей. Суть та механізм формування грошової пропозиції. Фактори, що визначають зміну грошової пропозиції.

Графічна модель грошового ринку. Рівновага на грошовому ринку та рівноважна ставка проценту. Фактори, що визначають рівновагу грошового ринку.

Тема 4. Грошові системи

Суть грошової системи, її призначення та місце в економічній системі країни. Елементи грошової системи. Грошова одиниця, масштаб цін, види та купюрність грошових знаків, розмінна монета, валютний курс, регламентація готівкового та безготівкового грошового обігу, органи регулювання грошового обігу та контролю за дотриманням законодавства з монетарних питань.

Основні типи грошових систем, їх еволюція. Системи металевого та паперово-кредитного обігу. Біметалізм (система паралельної валюти, система подвійної валюти, система "кульгавої" валюти). Монометалізм. Види золотого стандарту (золотомонетний стандарт, золотозливковий стандарт, золотодевізний стандарт). Система паперово-кредитного грошового обігу. Неринкові та ринкові грошові системи. Відкриті та закриті грошові системи.

Грошові реформи: поняття, причини та цілі. Види грошових реформ. Повні (структурні) та часткові грошові реформи, грошові реформи формального типу та деномінаційні реформи, неконфіскаційні та конфіскаційні грошові реформи, нуліфікація, одномоментні грошові реформи та грошові реформи паралельного (консервативного) типу, девальвація та ревальвація.

Становлення та розвиток грошової системи України. Особливості проведення грошової реформи в Україні.

Тема 5. Інфляція в сучасній економіці

Інфляція: сутність та причини, форми вияву. Дезінфляція, дефляція, рефляція, біфляція, рефляція, стагфляція, агфляція.

Види інфляції. Повзуча, галопуюча, гіперінфляція. Інфляція попиту, інфляція пропозиції, “вбудована”, фіскальна та імпортна інфляція. Цінова інфляція, інфляція заощаджень, девальвація. Відкрита та прихована інфляція.

Соціально-економічні наслідки інфляції. Негативні наслідки інфляції, позитивні наслідки інфляції.

Методи вимірювання інфляції. Індекс споживчих цін, Індекс вартості життя, індекс цін виробників, дефлятор ВВП, базова інфляція.

Особливості інфляційного процесу в Україні.

Тема 6. Валютний ринок і валютні системи

Валюта, види валют. Конвертованість валюти.

Валютні відносини, складові валютних відносин.

Валютний ринок, об'єкт купівлі-продажу на валютного ринку, суб'єкти, ціна на валютному ринку. Основні функції валютного ринку.

Класифікація валютних ринків за організацією торгівлі, за територіальним охопленням, за характером операцій, за територіальним розміщенням, за видами конверсійних операцій, за формою валюти, якою торгують.

Сутність валютних операцій. Касові операції (угоди today, tomorrow, spot). Строкові валютні операції (форвардні операції, ф'ючерсні операції, опціонні операції). Валютний своп, валютний арбітраж.

Валютна система, її сутність і види. Національна валютна система та її елементи. Світова валютна система та її елементи. Міжнародна (регіональна) валютна система.

Етапи еволюції світової валютної системи (Паризька, Генуезька, Бреттон-Вудська, Ямайська валютні системи).

Тема 7. Кількісна теорія грошей та сучасний монетаризм

Теорії грошей: абстрактна та прикладна теорії грошей та їх еволюція

Класична кількісна теорія грошей, її основні постулати. Економічні причини появи кількісного підходу до вивчення ролі грошей. Еволюція постулатів кількісної теорії. Номіналістичне трактування суті грошей

послідовниками кількісної теорії. Відмінності в поглядах на гроші послідовників кількісної теорії грошей та трудової теорії вартості.

Неокласичний варіант розвитку кількісної теорії грошей. “Трансакційний варіант” І. Фішера. “Кембриджська версія” кількісної теорії.

Внесок Д. Кейнса у розвиток кількісної теорії грошей. Зміна акцентів щодо оцінки ролі держави в економічному регулюванні та механізмів впливу на економіку. “Передаточний механізм” у трактуванні Кейнса. Неминучість інфляційних наслідків реалізації кейнсіанських концепцій.

Сучасний монетаризм як альтернативний напрямок кількісної теорії. Особливості монетаристських трактувань ролі держави в регулюванні економіки. Внесок М. Фрідмена в розробку монетарної політики на основі неокласичного варіанта кількісної теорії.

Зближення позицій монетаристів та кейнсіанців у їхніх поглядах на грошово-кредитну політику в сучасних умовах. Кейнсіансько-монетаристський синтез.

ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 2.

Кредит та фінансові посередники грошового ринку.

Тема 8. Кредит у ринковій економіці

Необхідність та сутність кредиту. Зв'язок кредиту з іншими економічними категоріями. Кредитні відносини. Суб'єкти та об'єкти кредитних відносин. Ознаки кредиту у ринковій економіці. Принципи кредиту. Межі кредиту.

Теорії кредиту. Основні положення натуралістичної теорії кредиту. Основні положення капіталотворчої теорії кредиту.

Основні функції кредиту: перерозподільна, забезпечення найкращих передумов для ефективного регулювання обороту грошей, контрольно-стимулююча, функція капіталізації вільних грошових доходів.

Форми та види кредиту. Форми кредиту, переваги й недоліки кожної з форм.

Вид кредиту. Критерії класифікації кредиту. Види та сутність кредитів у залежності від суб'єктів кредитних відносин. Види кредитів у залежності від сфери економіки. Види та сутність кредитів залежно від строків кредитування. Класифікація видів кредитів залежно від цільового призначення кредиту, характеру забезпечення та способу повернення кредиту. Види кредитів у залежності від способу встановлення строку користування кредитними коштами та характеру й способу оплати процентів.

Сутність позичкового процента. Функції процента. Величина позичкового процента. Норма процента. Макроекономічні та мікроекономічні чинники впливу на розмір процента. Види процентної

ставки. Номінальна та реальна ставки процента. Процентні ставки за способом устанавлення: постійні (фіксовані), змінні (плаваючі). Процентні ставки за способом нарахування: простий процент, складний процент. Ефективна процентна ставка.

Тема 9. Фінансові посередники грошового ринку

Фінансовий посередник як суб'єкт грошового ринку. Призначення фінансових посередників. Види фінансових посередників.

Банківська система. Виникнення та походження банків. Базові посередницькі операції. Основні функції банківської системи: трансформаційна, емісійна, стабілізаційна. Типи побудови банківської системи. Специфічні риси сучасної ринкової банківської системи.

Небанківські кредитно-фінансові інститути (парабанки). Спільні риси та відмінності від банків. Договірні та інвестиційні пара банки. Роль небанківських кредитно-фінансових інститутів у сучасній ринковій економіці.

Тема 10. Центральні банки

Центральний банк як банк з особливим статусом. Особливості побудови центральних банків. Шляхи створення центральних банків. Типовий баланс центрального банку.

Функції центрального банку. Функція емісійного центру готівкового обороту. Функція валютного центру. Функція банку банків та розрахункового центру. Центральний банк як орган банківського регулювання та нагляду. Функція банку уряду. Функція провідника грошово-кредитної політики.

Сутність та цілі грошово-кредитної (монетарної) політики. Сильні сторони грошово-кредитної політики та її недоліки. Складові розробки та реалізації грошово-кредитної політики.

Структура грошово-кредитної політики. Грошова політика. Валютна політика, політика валютного курсу. Кредитна політика. Політика кредитної експансії, політика кредитної рестрикції.

Методи грошово-кредитної політики, їх сутність та види. Прямі та непрямі методи грошово-кредитної політики, їх переваги та недоліки. Облікова (дисконтна) політика. Ломбардна (заставна) політика. Політика операцій на відкритому ринку. Політика обов'язкових (мінімальних) резервів. Валютні інтервенції, валютний демпінг. Девальвація та ревальвація.

Тема 11. Комерційні банки

Поняття та призначення комерційних банків у сучасному економічному просторі. Походження та розвиток комерційних банків.

Пасивні операції банків. Банківські ресурси та їх структура. Власний капітал банку. Депозити та їх основні види. Депозити до запитання. Строкові депозити. Недепозитні джерела залучення коштів. Міжбанківський кредит.

Активні операції комерційних банків. Основні види активів. Кредитні операції, їх сутність та призначення. Інвестиційні операції та їх види.

Суть розрахунково-касового обслуговування. Розрахункові операції. Касові операції. Банківські послуги: ліцензовані, неліцензовані, чисті, сурогатні, комісійні, гонорарні, спредові, балансові, позабалансові.

Банківська стабільність. Нормативи фінансової стійкості банку.

Тема 12. Міжнародні фінансово-кредитні установи та їх співробітництво з Україною

Міжнародні фінансово-кредитні організації, їхня сутність та призначення.

Група Світового банку. Міжнародний банк реконструкції та розвитку. Мета діяльності МБРР, ресурси та фінансові інструменти МБРР. Кредити МБРР. Міжнародна асоціація розвитку. Міжнародна фінансова корпорація. Багатостороння агенція гарантування інвестицій. Міжнародний центр урегулювання інвестиційних конфліктів

Міжнародний валютний фонд. Мета діяльності МВФ, ресурси та фінансові інструменти МВФ. Кредити МВФ. Порівняльна характеристика МБРР та МВФ.

Банк міжнародних розрахунків. Мета діяльності та функції БМР.

Європейський банк реконструкції та розвитку. Мета діяльності та функції ЄБРР. Фінансування ЄБРР, пряме і опосередковане фінансування.

Співпраця України з міжнародними валютно-кредитними організаціями.

3. ЗАВДАННЯ ДО ВИКОНАННЯ КОНТРОЛЬНИХ РОБІТ СТУДЕНТІВ ЗАОЧНОЇ ФОРМИ НАВЧАННЯ З ДИСЦИПЛІНИ “ГРОШІ ТА КРЕДИТ”

Контрольна робота виконується студентами заочної форми навчання у вигляді реферату обсягом до 25 сторінок. Реферат включає титульну сторінку (згідно з вимогами академії), план, текст реферату та перелік використаної літератури. Тематика рефератів приводиться нижче.

Студент виконує роботу на ту тему з переліку, номер якої складається з **двох останніх цифр номеру залікової книжки** студента. Якщо отриманий таким чином номер більше 50 (тобто кількості тем переліку), то необхідно від цього номеру відняти 50, отримане в результаті число буде номером теми, яку має обрати студент.

Наприклад, якщо номер залікової книжки закінчується на 37, студент обирає тему 37; якщо на 92, студент обирає тему 42 ($92-50=42$). Студент, номер залікової книжки якого закінчується на 00, має обрати тему 50.

Вимоги до оформлення: контрольну роботу необхідно виконати на білих аркушах формату А4 (відстань між рядками 1,5 інтервали, гарнітура – Times New Roman Суг, кегль – 14, поля: угорі та знизу – 2 см., зліва – 3 см., праворуч – 1 см., абзац – 1,5 см.).

Титульний аркуш контрольної роботи повинен мати такий зміст: назва академії; назва факультету; назва кафедри; назва навчальної дисципліни; тема реферату; прізвище та ім'я студента, курс, номер академічної групи; звання, прізвище й ініціали викладача, який перевірятиме роботу; дата подання роботи викладачеві на перевірку (день, місяць, рік).

За титульним аркушем слідує зміст роботи, в якому треба виділити вступ, 2-3 питання основного змісту, висновок, список використаних джерел. У змісті праворуч позначаються номери сторінок початку кожного питання.

Обсяг реферату визначається вмінням студента стисло й водночас вичерпно розкрити тему: показати значення питання, що розглядається, оцінити, як воно висвітлюється в спеціальній літературі та розв'язується на практиці, зробити висновки та обґрунтувати власні пропозиції. При вдалому розкритті теми достатньо до 20 сторінок основного тексту.

Обов'язкова вимога – чітке посилання на джерела інформації. Бажано використовувати в рефераті таблиці, схеми, графіки, діаграми тощо. Список використаних джерел (не менше п'яти джерел) оформляється згідно з діючими правилами.

Критерії оцінки контрольної роботи: логічність плану; повнота й глибина розкриття теми; наявність ілюстрацій; кількість використаних джерел і чіткість посилань на них; відображення практичних матеріалів та статистичних даних; оформлення; обґрунтування власної думки студента з цього питання у вигляді висновку.

ТЕМИ КОНТРОЛЬНИХ РОБІТ СТУДЕНТІВ ЗАОЧНОЇ ФОРМИ НАВЧАННЯ З ДИСЦИПЛІНИ “ГРОШІ ТА КРЕДИТ”

1. Роль грошей і кредиту у ринковій економіці.
2. Сутність, принципи, види кредиту.
3. Походження й сутність грошей.
4. Грошовий оборот і його структура.
5. Грошові системи, основні типи грошових систем.
6. Ринок грошей.
7. Інфляція: сутність, форми прояву, причини, наслідки, антиінфляційна політика.
8. Маса грошей, що обслуговує грошовий обіг.
9. Грошові реформи, їх цілі, види.
10. Сутність, форми, принципи кредитування.
11. Характеристика банківського кредиту.
12. Небанківський кредит, його види, характеристика, призначення.
13. Процент за кредит, його сутність, види, роль.
14. Банківська система: структура, принципи побудови, функції.
15. Державний кредит.
16. Комерційний кредит.
17. Валютні відносини, валютні системи.
18. Валютний ринок, його становлення та розвиток в Україні.
19. Функції та роль кредиту в ринковій економіці.
20. Комерційний банк та його операції.
21. Валютний курс, конвертованість валюти.
22. Банківська система України та особливості її формування.
23. Демонетизація золота: причини та механізм.
24. Грошово-кредитний мультиплікатор, його механізм і значення.
25. Інструменти грошово-кредитного регулювання.
26. Методи стабілізації валют.
27. Валютна система: поняття, призначення, елементи.
28. Валютне регулювання та валютна політика.
29. Світова валютна система: елементи, етапи розвитку.
30. Сучасна європейська валютна система, її формування та перспективи розвитку.
31. Роль Дж. Кейнса у розвитку кількісної теорії грошей.
32. Сучасний монетаризм та вклад М. Фрідмена у розробку монетарної політики держави
33. Грошово-кредитна політика України в контексті сучасних монетаристських теорій.
34. Грошовий оборот, його економічна основа та структура.
35. Грошовий ринок, його сутність та особливості.
36. Структура грошового ринку, характеристика його складових.

37. Основні типи грошових систем та їх еволюція.
38. Грошово-кредитна політика Національного банку України.
39. Інструменти грошово-кредитного регулювання.
40. Сутність кредиту в ринковій економіці.
41. Національний банк України як банк банків.
42. Природа комерційних банків та їх роль у розвитку економіки України.
43. Види комерційних банків, критерії їх класифікації, особливості побудови та функціонування.
44. Банківські послуги.
45. Міжнародний валютний фонд: виникнення, призначення, функції та роль.
46. Світовий банк: виникнення, призначення, функції та роль.
47. Європейський банк реконструкції та розвитку: створення, призначення, функції та роль.
48. Механізм збільшення маси грошей в обороті.
49. Попит і пропозиція грошей.
50. Фінансові посередники на грошовому ринку.

4. ПИТАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОГО ОПРАЦЮВАННЯ З ДИСЦИПЛІНИ “ГРОШІ ТА КРЕДИТ”

На самостійне опрацювання виносяться наступні питання у розрізі окремих тем:

Тема 1. Сутність і функції грошей

1. Гроші як історична категорія.
2. Особливості грошової форми вартості.
3. Грошовий капітал і прояв його через п'ять функцій грошей.

Література: 1–3, 4, 9.

Тема 2. Грошовий оборот і грошова маса

1. Взаємозв'язок між грошовими потоками.
2. Особливості мультиплікаційного процесу в сучасній економіці.

Література: 1–3, 4, 9, 16, 18, 26.

Тема 3. Грошовий ринок

1. Взаємодія заощаджень та інвестицій у ринковій економіці.
2. Теоретичні моделі попиту на гроші.

Література: 1–3, 4, 7.

Тема 4. Грошові системи

1. Емісійна система.
2. Становлення грошової системи України.
3. Методи здійснення грошової реформи.

Література: 1–3, 4, 8, 13, 14, 24, 26.

Тема 5. Інфляція в сучасній економіці

1. Особливості інфляційного процесу в Україні.
2. Кейнсіанський та монетаристський методи подолання інфляції.

Література: 1–3, 8, 9, 22.

Тема 6. Валютний ринок і валютні системи

1. Депозитно-кредитні валютні операції.
2. Валютна система України.
3. Роль попиту та пропозицій у визначенні валютного курсу. Рівноважна ціна валюти.

Література: 1–3, 8, 9, 18, 22, 25, 26.

Тема 7. Теорії грошей

1. Некейнсіанські теорії грошей.
2. Неомонетаристські теорії грошей.

Література: 1–3, 4, 8.

Тема 8. Кредит у ринковій економіці.

1. Соціально-економічна основа кредиту.
2. Основні напрямки натуралістичної та капіталотворчої теорій кредиту.
3. Сучасна система забезпечення поворотності кредиту.
4. Реалізація різних форм та видів кредиту в економіці України.

Література: 1–3, 4, 5, 8, 15, 26.

Тема 9. Фінансові посередники грошового ринку

1. Роль парабанків у розвитку вітчизняної економіки.

Література: 1–3, 4, 5, 8, 10, 11, 12, 17, 26

Тема 10. Центральні банки

1. Національний банк України як інституційний центр вітчизняної грошово-кредитної системи.
2. Основні форми поточної валютної політики.
3. Використання прямих методів монетарної політики Національним банком України.
4. Використання непрямих методів монетарної політики Національним банком України.

Література: 1–3, 4, 5, 8, 11, 12, 15-22, 26, 32, 33.

Тема 11. Комерційні банки

1. Діяльність комерційних банків в Україні.

Література: 1–3, 4, 5, 8, 10, 11, 17-20, 26.

Тема 12. Міжнародні фінансово-кредитні установи та їх співробітництво з Україною

1. Взаємодія України з Міжнародним банком реконструкції та розвитку.
2. Взаємодія України з Міжнародним валютним фондом.
3. Роль Банку міжнародних розрахунків у забезпеченні фінансової стабільності світової економіки.
4. Взаємодія України з Європейським банком реконструкції та розвитку.

Література: 1–3, 28–31.

Результати самостійної роботи оцінюються в процесі відповідей та виступів на практичних заняттях, відпрацюваннях, контрольних роботах, заліку та іспиті.

5. КОНТРОЛЬНІ ПИТАННЯ З ДИСЦИПЛІНИ “ГРОШІ ТА КРЕДИТ”

До теми 1

Рівень 1

1. Еволюційна концепція походження грошей стверджує, що:
 - а) гроші виникли як наслідок взаємної домовленості між людьми;
 - б) гроші запроваджені законодавчими актами держави;
 - в) виникнення та розвиток грошей зумовлені стихійним розвитком товарного виробництва та обміну;
 - г) гроші є суто соціальною конструкцією, якій лише процедурно надаються відповідні грошові функції.
2. До повноцінних грошей належать:
 - а) золоті, срібні монети, банкноти;
 - б) золоті, срібні та білонні монети;
 - в) товарні гроші, злитки дорогоцінних металів;
 - г) товарні гроші, золоті, срібні та білонні монети.
3. До змішаних форм грошей належать:
 - а) чеки;
 - б) класичні банкноти;
 - в) злитки металу;
 - г) предмети першої необхідності.
4. Носієм електронних грошей можуть бути:
 - а) гаманець;
 - б) диск комп'ютера;
 - в) банкомат;
 - г) смарт-картка.
5. До економічних функцій грошей відносяться:
 - а) міра вартості;
 - б) масштаб цін;
 - в) створення страхових резервів;
 - г) засіб платежу.

Рівень 2

1. Чим монета відрізняється від зливка з такого ж металу?
2. В чому різниця між відкритим та закритим карбуванням монет?
3. Як ви розумієте закон Коперніка-Грешема?
4. У чому різниця між банкнотами та казначейськими зобов'язаннями?

5. Які причини зумовили перехід від повноцінних до неповноцінних грошей?
6. Що спільного й відмінного у паперових та депозитних грошей?
7. Надайте порівняльну характеристику електронних та депозитних грошей.
8. Порівняйте функції грошей “засіб обігу” та “засіб платежу”.
9. Яка функція грошей розвинулася раніше – засіб платежу чи засіб нагромадження? Обґрунтуйте свою відповідь.

До теми 2

Рівень 1

1. Якщо грошовий потік від продажу продукції на світовий ринок перевищує грошовий потік від купівлі продукції на світовому ринку, у країні виникає:
 - а) нестача грошей;
 - б) зменшення попиту на гроші;
 - в) надлишок грошей;
 - г) зростання попиту на гроші.
2. Які дії доцільні у разі надлишку грошей у країні:
 - а) збільшення кредитування центральним банком комерційних банків;
 - б) позичання коштів на світовому ринку;
 - в) зменшення кредитування центральним банком комерційних банків;
 - г) надання позичок на світовий ринок.
3. Скорочення кредитування комерційних банків із боку центрального банку призводить до:
 - а) зростання попиту на гроші;
 - б) збільшення маси грошей на внутрішньому ринку;
 - в) вилучення надлишку грошових коштів;
 - г) зменшення попиту на гроші.
4. Фіскально-бюджетному обороту властиві:
 - а) еквівалентність;
 - б) нееквівалентність;
 - в) зворотний характер;
 - г) одержання додаткового доходу.
5. До складових грошового агрегату M2 відносяться:
 - а) кошти на вкладах за трастовими операціями банків;
 - б) гроші поза банками;
 - в) кошти на поточних рахунках та на ощадних рахунках до запитання;
 - г) кошти на всіх видах строкових рахунків.

Рівень 2

1. Яка різниця між грошовим оборотом і грошовим обігом?
2. Що таке потоки втрат і потоки ін'єкцій? Чи збігаються обсяги цих двох груп потоків? Обґрунтуйте свою відповідь.
3. Назвіть вхідні й вихідні грошові потоки у групі суб'єктів "фірми" і поясніть, як вони балансуються.
4. Чому існують два підходи до вимірювання маси грошей – через грошові агрегати та через грошову базу?
5. Чому грошову базу називають грошами підвищеної сили?
6. Надайте порівняльну характеристику агрегату М1 та грошовій базі.
7. Як впливає на економіку зміна кількості грошей в обороті?
8. Як на швидкість обігу грошей впливають зміна попиту на гроші та розвиток структури споживання?
9. Чим поняття "емісія грошей" відрізняється від поняття "випуск грошей"?
10. Чому в банківській системі виникає грошово-кредитна мультиплікація?

До теми 3

Рівень 1

1. До якого виду інструментів грошового ринку відносяться угоди на відкриття у банках поточних рахунків?
 - а) боргові інструменти;
 - б) неборгові інструменти;
 - в) депозитні зобов'язання;
 - г) позичкові зобов'язання.
2. Які суб'єкти економічної діяльності є фінансовими посередниками?
 - а) кредитні товариства;
 - б) урядові установи;
 - в) страхові компанії;
 - г) сімейні господарства.
3. Наявність певного запасу грошей, який може бути за сприятливих обставин спрямований в оборот, – це:
 - а) грошовий агрегат;
 - б) грошова пропозиція;
 - в) грошова маса;
 - г) грошовий потік.

4. Які з наведених чинників впливають на попит на гроші?
 - а) процентна ставка за депозитами до запитання;
 - б) тінізація підприємницької діяльності;
 - в) накопичення багатства;
 - г) динаміка рівня цін.
5. Які з наведених чинників впливають на пропозицію грошей?
 - а) інфляція;
 - б) тінізація підприємницької діяльності;
 - в) накопичення багатства;
 - г) динаміка ВВП.

Рівень 2

1. Чому грошовий ринок називають умовним ринком?
2. Чим відрізняються операції купівлі-продажу на грошовому та на товарному ринках?
3. Що є спільного між грошовим і товарним ринками?
4. Чим відрізняється грошовий ринок від ринку грошей?
5. Чому процент називають ірраціональною ціною грошей?
6. Що таке пастка ліквідності?
7. Який вигляд має крива попиту на гроші? Чому саме такий?
8. Чому зміна пропозиції грошей є екзогенним явищем?
9. Чому попит на гроші є первинним чинником у взаємодії попиту та пропозиції грошей?
10. Чому обсяг багатства економічних суб'єктів сприяє збільшенню як попиту на гроші, так і грошової пропозиції?

До теми 4

Рівень 1

1. Елементами національної грошової системи є:
 - а) назва грошової одиниці та її частин;
 - б) умови взаємної конвертованості валют;
 - в) масштаб цін;
 - г) регламентація режимів валютних курсів.
2. Розмінними монетами в Україні є:
 - а) монета номіналом 50 коп.;
 - б) монета номіналом 1 грн.;
 - в) монета номіналом 10 коп.;
 - г) купюра номіналом 1 грн.

3. Органами регулювання грошового обігу в Україні є:
 - а) Міністерство економіки;
 - б) Міністерство з надзвичайних ситуацій;
 - в) Міністерство фінансів;
 - г) Міжнародний валютний фонд.
4. Грошова система, за якої в обігу перебувають золоті та срібні монети, а співвідношення між ними визначається державою – це:
 - а) система подвійної валюти;
 - б) система паралельної валюти;
 - в) система “кульгавої” валюти;
 - г) система паперово-кредитного обігу.
5. Хронічна інфляція – це типова ознака:
 - а) монометалізму;
 - б) біметалізму;
 - в) системи паперово-кредитного обігу;
 - г) системи паралельної валюти.

Рівень 2

1. Чи є регулювання грошової системи за допомогою загальнодержавних законів необхідністю? Обґрунтуйте свою відповідь.
2. Порівняйте поняття “грошова система” та “грошовий ринок”?
3. Порівняйте поняття “масштаб цін” і “міра вартості”.
4. Що означає поняття “законний платіжний засіб”?
5. Чому емісія казначейських білетів не є характерною для економіки, що функціонує в нормальному режимі?
6. Чи завжди ринкова грошова система є відкритою? Обґрунтуйте свою відповідь.
7. Неринкова грошова система та закрита грошова система: що в них спільного та в чому відмінності?
8. Чому грошові реформи у формі девальвації здійснюються частіше, ніж реформи у формі ревальвації?
9. Чому нуліфікація здійснюється дуже рідко?
10. Чи була необхідна Україні грошова реформа? Обґрунтуйте свою відповідь.

До теми 5

Рівень 1

1. Інфляція, що характеризується незначним зростанням цін, – це:
 - а) дефляція;
 - б) повзуча інфляція;
 - в) галопуюча інфляція;
 - г) дезінфляція.

2. Найвищі темпи інфляції в Україні спостерігались:
 - а) в 1991 р.;
 - б) в 1993 р.;
 - в) в 1996 р.;
 - г) в 2007 р.
3. Інфляція, викликана фінансуванням державного бюджету за рахунок надмірної емісії грошей, – це:
 - а) фіскальна інфляція;
 - б) галопуюча інфляція;
 - в) гіперінфляція;
 - г) імпортна інфляція.
4. Показник інфляції, що характеризує зміну в часі загального рівня цін на всі товари й послуги, реалізовані кінцевим споживачам, – це:
 - а) індекс споживчих цін;
 - б) базова інфляція;
 - в) індекс вартості життя;
 - г) дефлятор ВВП.
5. Стан економіки, за якого процеси інфляції та дефляції відбуваються одночасно, – це:
 - а) рефляція;
 - б) дезінфляція;
 - в) біфляція;
 - г) стагфляція.

Рівень 2

1. У чому полягають причини інфляції?
2. Чи завжди вплив інфляції на економіку є негативним?
3. Чи є позитивним для економіки наявність дефляції?
4. Чи можливі в економіці інфляція та дефляція одночасно?
Обґрунтуйте свою відповідь.
5. У чому полягає різниця між поняттями “дезінфляція” та “рефляція”?
6. Що таке агфляція? Як вона впливає на світову економіку?
7. Чи можлива ситуація, за якою інфляція не супроводжується зростанням цін? Обґрунтуйте свою відповідь.
8. Охарактеризуйте інфляційні процеси в Україні 1991–1993 рр.
9. Що таке стагфляція? Чому вона виникла в Україні в 1990-ті роки?
10. Які шляхи подолання інфляції в Україні ви можете запропонувати?

До теми 6

Рівень 1

1. Конвертованість, дозволена тільки для нерезидентів, – це:
 - а) зовнішня конвертованість;
 - б) внутрішня конвертованість;
 - в) конвертованість за переміщенням капіталу;
 - г) конвертованість за поточними операціями.
2. Система економічних відносин, пов'язаних з операціями купівлі-продажу іноземної валюти та інших валютних цінностей, – це:
 - а) валютна система;
 - б) валютний ринок;
 - в) валютний курс;
 - г) валютні відносини.
3. Сегмент валютного ринку, де формується валютний курс, – це:
 - а) міжнародний валютний ринок;
 - б) національний валютний ринок;
 - в) ринок конверсійних валютних операцій;
 - г) ринок депозитно-кредитних валютних операцій.
4. Операції з метою страхування від валютних ризиків, – це:
 - а) валютний арбітраж;
 - б) операції спот;
 - в) операції хеджування;
 - г) касові операції.
5. Ознаками Бреттон-Вудської світової валютної системи були:
 - а) вільний розмін банкнот і білонних монет на золоті злитки;
 - б) збереження ролі золота як розрахункової одиниці в міжнародному обігу;
 - в) вільне карбування золотих монет;
 - г) можливість через долар перетворити національні грошові одиниці на золото.

Рівень 2

1. Чим поняття “валюта” відрізняється від поняття “гроші”?
2. Чим відрізняються поняття “валютний ринок” та “грошовий ринок”?
3. Чим відрізняються поняття “валютна система” та “грошова система”?
4. У якому секторі валютного ринку і чому саме в ньому складаються умови для формування валютного курсу?
5. У чому полягають переваги та недоліки касових валютних операцій?
6. У чому полягають переваги та недоліки строкових валютних операцій?

7. Що спільного і чим відрізняються форвардні та опціонні валютні операції?

8. Що таке валютний своп? Наведіть приклади ситуацій, у яких здійснення таких операцій є доцільним.

9. Що таке валютне хеджування? Які валютні операції можуть бути застосовані для хеджування?

10. У чому, на вашу думку, полягають недоліки Ямайської світової валютної системи?

До теми 7

Рівень 1

1. Загальнометодологічний підхід в економічній теорії, за яким гроші впливають на економіку лише своєю кількістю і тому функціонування економічних систем вивчається у взаємозв'язку зі зміною маси грошей в обороті, - це

- а) абстрактна теорія грошей;
- б) кількісна теорія грошей;
- в) номіналістична теорія грошей;
- г) металістична теорія грошей.

2. Теоретичний підхід, зосереджений на пошуку відповідей на питання, пов'язаних з внутрішньою природою грошей, - це:

- а) прикладна теорія грошей;
- б) кількісна теорія грошей;
- в) абстрактна теорія грошей;
- г) монетаристська теорія грошей.

3. Який напрям кількісної теорії грошей зміну цін пояснює виключно зміною кількості грошей в обігу?

- а) класичний напрям кількісної теорії;
- б) неокласичний напрям кількісної теорії;
- в) кейнсіанський напрям кількісної теорії;
- г) сучасний монетаризм.

4. Які напрями відносяться до абстрактної теорії грошей?

- а) номіналістична теорія грошей;
- б) неокласичний напрям кількісної теорії;
- в) сучасний монетаризм;
- г) кейнсіансько-монетаристський синтез.

5. Які напрями відносяться до прикладної теорії грошей?

- а) металістична теорія;
- б) номіналістична теорія грошей;
- в) абстрактна теорія грошей;
- г) сучасний монетаризм.

Рівень 2

1. За яких економічних умов найбільш доцільним є практичне використання положень кейнсіанського напрямку кількісної теорії. Обґрунтуйте свою відповідь.
2. За яких економічних умов найбільш доцільним є практичне використання положень сучасного монетаризму. Обґрунтуйте свою відповідь.
3. За яких економічних умов практичне використання положень кейнсіанського напрямку кількісної теорії є недоцільним. Обґрунтуйте свою відповідь.
4. Якими причинами зумовлено виникнення кейнсіансько-монетаристського синтезу? Які, на Ваш погляд, перспективи його розвитку за сучасних умов?
5. Положення якого з напрямів кількісної теорії найбільш доцільно застосовувати на практиці за сучасних умов економічного розвитку в Україні? Обґрунтуйте свою відповідь.

До теми 8

Рівень 1

1. До положень натуралістичної теорії кредиту відносяться:
 - а) пасивні операції банків є первинними порівняно з активними;
 - б) активні операції банків є первинними щодо пасивних;
 - в) об'єктом кредиту є капітал у натурально-речовій формі;
 - г) розширення кредиту означає нагромадження капіталу.
2. До товарної форми кредиту відносяться:
 - а) лізинг;
 - б) банківські позики;
 - в) кредити міжнародних кредитно-фінансових організацій;
 - г) продаж товарів із відстрочкою платежу.
3. Переміщення позичкового капіталу з однієї країни в іншу, – це:
 - а) міжгосподарський кредит;
 - б) міжнародний кредит;
 - в) державний кредит;
 - г) приватний кредит.
4. Кредит під заставу страхового поліса – це:
 - а) незабезпечений кредит;
 - б) гарантований кредит;
 - в) забезпечений кредит;
 - г) виробничий кредит.
5. Дисконтна позика – це:

- а) позика з фіксованою ставкою процента;
- б) позика, що надається на пільгових умовах;
- в) прострочена позика;
- г) позика з виплатою процентів у момент надання.

Рівень 2

1. Які причини зумовили виникнення кредиту?
2. У чому полягає сутність кредиту?
3. Які функції виконує кредит у сучасній економіці?
4. Які чинники визначають розмір процентної ставки?
5. Номінальна річна процентна ставка дорівнює 10 %, складні проценти нараховуються щоквартально. Чому дорівнює ефективна процентна ставка?
6. Громадяни А та Б поклали на свої депозитні рахунки по 10 тис. грн. строком на 1 рік. Для А номінальна річна процентна ставка дорівнює 12 %, нарахування складних процентів відбувається щоквартально. Для Б номінальна річна процентна ставка дорівнює 10 %, нарахування складних процентів відбувається щомісяця. Хто отримає за рік більшу суму грошей?
7. Чим різняться поняття “форма кредиту” та “вид кредиту”?
8. Чому кредит, виданий на 4 роки, у США вважають середньостроковим, а в Україні можуть розглядати як довгостроковий?
9. Чим відрізняються забезпечений та гарантований кредит?
10. В яких випадках надання позики призводить до збільшення грошової маси в економіці, а в яких не призводить? Обґрунтуйте свою відповідь.

До теми 9

Рівень 1

1. Самостійний і рівноправний суб'єкт грошового ринку, який подібно до базових суб'єктів формує власні зобов'язання та вимоги і на цій підставі емітує власні фінансові інструменти, які стають об'єктом торгівлі на грошовому ринку – це:
 - а) банк;
 - б) фінансове посередництво;
 - в) фінансовий посередник;
 - г) парабанк.
2. Законодавчо визначена та структурована сукупність різноманітних видів банків, які виконують всі базові та інші операції на фінансовому ринку, – це:
 - а) кредитна система;
 - б) банківські операції;

- в) кредит;
- г) банківська система.

3. Кредитна установа, що здійснює універсальні банківські операції для підприємств, установ і населення переважно за рахунок грошових коштів, залучених у вигляді внесків і депозитів, – це:

- а) парабанк;
- б) центральний банк;
- в) інвестиційна компанія;
- г) комерційний банк.

4. До договірних фінансових посередників належать:

- а) пенсійні фонди;
- б) ломбарди;
- в) фінансові компанії;
- г) кредитні спілки.

5. Яка функція банківської системи полягає в тому, що, мобілізуючи великі обсяги дрібних вкладів, банки дістають можливість акумулювати великі маси капіталу для реалізації масштабних проектів?

- а) трансформація обсягів капіталів;
- б) трансформація ризиків;
- в) стабілізаційна;
- г) емісійна.

Рівень 2

1. Охарактеризуйте роль банківської системи у сучасній економіці.
2. Чи спрацьовує грошово-кредитна мультиплікація в системі небанківських фінансово-кредитних установ? Обґрунтуйте свою відповідь.

До теми 10

Рівень 1

1. Функція центрального банку, проявом якої є те, що він є агентом держави з розміщення державного боргу, – це функція:

- а) емісійний центр готівкового обороту;
- б) банк банків і розрахунковий центр;
- в) банк уряду;
- г) орган банківського регулювання та нагляду.

2. Політика кредитної рестрикції – це:

- а) ломбардна політика;
- б) політика “дорогих грошей”;
- в) політика операцій на відкритому ринку;
- г) політика “дешевих грошей”.

3. Політика регулювання кількості грошей в обороті – це:

- а) облікова політика;
 - б) валютна політика;
 - в) кредитна політика;
 - г) грошова політика.
4. До непрямих методів грошово-кредитної політики належать:
- а) обмеження окремих видів банківських операцій;
 - б) дисконтна політика;
 - в) політика операцій на відкритому ринку;
 - г) лімітування кредитів.
5. Зниження офіційного курсу національної валюти – це:
- а) ревальвація;
 - б) валютний демпінг;
 - в) девальвація;
 - г) валютна інтервенція.

Рівень 2

1. Яким шляхом – еволюційним чи директивним – був створений Національний банк України? Обґрунтуйте свою відповідь.
2. За яких умов валютна політика стає домінуючою складовою грошово-кредитної політики?
3. Як за допомогою операцій на відкритому ринку можна збільшити ресурси комерційних банків?
4. Як за допомогою валютних інтервенцій центральний банк може забезпечити зростання курсу національної валюти?
5. Для чого потрібна диверсифікація валютних резервів?
6. Чому зниження курсу національної валюти є вигідним для експортерів?
7. За яких умов може бути доцільною ревальвація?

До теми 11

Рівень 1

1. Вкладення коштів у цінні папери підприємств (державних, колективних і приватних) на відносно тривалий період часу - це:
 - а) кредитні операції;
 - б) пасивні операції;
 - в) інвестиційні операції;
 - г) кредити центрального банку.
2. Постійна здатність банку відповідати за своїми зобов'язаннями і забезпечувати прибутковість на рівні, достатньому для нормального функціонування у конкурентному середовищі - це:
 - а) норматив капіталу;
 - б) норматив платоспроможності;

- в) норматив достатності капіталу;
 - г) банківська стабільність.
3. Послуги комерційних банків, чисті доходи від яких формуються як різниця між комісією, отриманою від клієнта, та комісією, сплаченою при організації даної послуги - це:
- а) спредові банківські послуги;
 - б) сурогатні банківські послуги;
 - в) гонорарні банківські послуги;
 - г) чисті банківські послуги.
4. Сукупність грошових коштів, що перебувають у розпорядженні комерційного банку і використовуються для виконання певних операцій, - це:
- а) ресурси комерційних банків;
 - б) пасивні ресурси;
 - в) розрахунково-касове обслуговування;
 - г) сурогатні послуги.
5. Цінний папір, що може використовуватися його власником як платіжний засіб і мати обіг на фондовому ринку - це:
- а) сертифікат;
 - б) прибуток;
 - в) депозитна угода;
 - г) банкнота.

Рівень 2

1. Що спільного і чим суттєво відрізняються операції комерційних банків від операцій центральних банків?
2. Чи є тотожними поняття “банківські операції” та “банківські послуги”? Обґрунтуйте свою відповідь.

До теми 12

Рівень 1

6. До складу групи Світового банку входять:
 - а) Міжнародний банк реконструкції та розвитку;
 - б) Міжнародний валютний фонд;
 - в) Банк міжнародних розрахунків;
 - г) Міжнародна фінансова корпорація.
7. Найбільша міжнародна кредитна установа, яка відіграє роль головного каталізатора щодо фінансування з інших джерел завдяки операціям на світовому фінансовому ринку, – це:
 - а) Європейський банк реконструкції та розвитку;
 - б) Міжнародний банк реконструкції та розвитку;
 - в) Банк міжнародних розрахунків;

- г) Міжнародна асоціація розвитку.
8. Право брати участь у діяльності Міжнародного банку реконструкції та розвитку мають тільки члени:
- а) Міжнародного валютного фонду;
 - б) Європейського банку реконструкції та розвитку;
 - в) Міжнародної асоціації розвитку;
 - г) Банку міжнародних розрахунків.
9. МБРР пропонує своїм клієнтам позики й гарантії:
- а) тільки у доларах США;
 - б) тільки у євро;
 - в) тільки у СПЗ;
 - г) у різних валютах.
10. Найстарішою регіональною кредитною інституцією є:
- а) Європейський банк реконструкції та розвитку;
 - б) Банк міжнародних розрахунків;
 - в) Міжнародний валютний фонд;
 - г) Міжнародна асоціація розвитку.

Рівень 2

1. Яке призначення міжнародних фінансово-кредитних установ?
2. Як формуються ресурси МБРР, МАР та МВФ?
3. Порівняйте діяльність МБРР та МАР.
4. Порівняйте діяльність МБРР та МВФ.
5. Що таке “принцип обумовленості”?
6. Які функції виконує МВФ?
7. Надайте оцінку діяльності МВФ в Україні.
8. У чому полягають особливості діяльності Банку міжнародних розрахунків?
9. Порівняйте діяльність Міжнародного банку реконструкції та розвитку та Європейського банку реконструкції та розвитку.
10. У чому специфіка діяльності ЄБРР?

6. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна література

1. Гроші та кредит: підручник / [М. І. Савлук та ін.] ; за наук. ред. д-ра екон. наук, проф., засл. діяча науки і техніки України М. І. Савлука ; Держ. вищ. навч. закл. "Київ. нац. екон. ун-т ім. Вадима Гетьмана". - 6-те вид., переробл. і допов. - К.: КНЕУ, 2011. - 590 с.
2. Гроші та кредит: підруч. для студ. вищ. навч. закл. / І. О. Лютий [та ін.]; [за заг. ред. проф. І. О. Лютого]; Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка. - К.: Київський університет, 2010. - 559 с.
3. Гроші та кредит: підручник / [М. І. Крупка та ін.; за ред. д-ра екон. наук, проф. М. І. Крупки] ; Львів. нац. ун-т ім. Івана Франка. - Л.: ЛНУ ім. Івана Франка, 2011. - 419 с.
4. Гроші та кредит: підручник / [С. К. Реверчук та ін.]; за ред. д-ра екон. наук, проф. С. К. Реверчука. - К.: Знання, 2011. - 382 с.
5. Гроші і кредит: підручник для вищих навч. закл. / В. М. Гриньова [и др.] ; Харківський національний економічний ун-т. - Х.: ІНЖЕК, 2008. – 312 с.
6. Деньги, кредит, банки / под ред. Г.И. Белоглазовой. – 2-е изд. перераб. и доп. – М., 2010.
7. Івасів Б.С. Гроші та кредит: підручник / Б.С. Івасів; Тернопільська академія народного господарства. – Тернопіль: Карт-бланш, Київ: Кондор, 2008. – 528 с.
8. Каламан О. Б. Гроші. Фінанси. Кредит: навч. посіб / О. Б. Каламан, Д. Ф. Харківський. - О.: Фенікс, 2013. - 281 с.
9. Колодізев О.М. Гроші і кредит: підручник / О.М. Колодізев, В.Ф. Колесніченко. - К. : Знання, 2010. – 615 с.
10. Колотуха С.М. Гроші та кредит: навч. посіб. / С. М. Колотуха, С. А. Власюк. - К.: Знання, 2012. - 495 с.

Нормативно-правова література

11. Закон України “Про банки і банківську діяльність” від 07.12.2000 № 2121-III.
12. Закон України “Про Національний банк України” від 20.05.1999 № 679-XIV.
13. Закон України “Про платіжні системи та переказ грошей в Україні” від 05.04.2001 № 2346-III.
14. Указ Президента України “Про грошову реформу в Україні” від 25.08.1996 № 762/96.
15. Положення Національного банку України “Про кредитування”, затверджене постановою Правління НБУ від 28.09.1995 № 246.

16. Положення Національного банку України “Про порядок формування та використання резерву для відшкодування можливих втрат за кредитними операціями банків”, затверджене постановою Правління НБУ від 29.09.97 № 323.
17. Інструкція Національного банку України “Про порядок регулювання діяльності банків в Україні”, затверджена постановою Правління НБУ від 28.08.2001 № 368.
18. Постанова Правління Національного банку України "Про затвердження Положення про організацію готівкового обігу і ведення емісійно-касових операцій у банківській системі в особливий період" 05.05.2018 № 51
19. Постанова Правління Національного банку України "Про затвердження Інструкції щодо організації роботи банківської системи в надзвичайному режимі" від 22.07.2014 № 435.
20. Постанова Правління Національного банку України "Про приведення статутного капіталу банків у відповідність до мінімально встановленого розміру" від 06.08.2014 № 464.
21. Постанова Правління Національного банку України "Про врегулювання ситуації на валютному ринку України" від 20.08.2014 № 515.
22. Постанова Правління Національного банку України "Про введення додаткових механізмів для стабілізації грошово-кредитного та валютного ринків України" від 29.08.2014 № 540.
23. Рішення Правління Національного банку України "Про затвердження Стратегії валютних інтервенцій Національного банку України на 2016 – 2020 роки" 06.09.2016 № 261-рш.
24. Рішення Правління Національного банку України " Про введення в обіг обігових монет номінальною вартістю 1 та 2 гривні" 13.03.2018 № 148-рш.
25. Рішення Правління Національного банку України "Про розгляд питання щодо нових тенденцій у реалізації таргетування інфляції та його особливостей у країнах із середніми та низькими доходами" 30.01.2018 № 3-рд.

Рекомендовані джерела Internet

26. Матеріали Національного банку України: <http://www.bank.gov.ua>.
27. Матеріали Кабінету Міністрів України: <http://www.kmu.gov.ua>.
28. Матеріали Міжнародного валютного фонду: <http://www.imf.org>.
29. Матеріали Світового банку: <http://www.worldbank.org>.
30. Матеріали Банку міжнародних розрахунків: <http://www.bis.org>.
31. Матеріали Європейського банку реконструкції та розвитку: <http://www.ebrd.org>.

32. Матеріали Європейського центрального банку:
<https://www.ecb.europa.eu/home/html/index.en.html>.
33. Матеріали Федеральної резервної системи США:
<https://www.federalreserve.gov/>.
34. Матеріали Незалежної асоціації банків України <https://nabu.ua/>.
35. Матеріали фінансового порталу Finance.ua <https://finance.ua/>.
36. Фінансовий портал Fin.Org.UA <http://www.fin.org.ua/>.
37. Фінансовий портал Мінфін <https://minfin.com.ua/ua/>.
38. Україна фінансова: Інформаційно-аналітичний портал Українського агентства фінансового розвитку <http://www.u-fin.com.ua/>.
39. Maanimo - фінансово-інформаційний портал <https://maanimo.com/>.
40. Финансовый портал – Территория финансов
<http://www.finances.kiev.ua/tag/dengi/>.
41. Журнал ДЕНЬГИ.ua <http://dengi.ua/>.